

REŠEVANJE PSA BOLTA

Matej Špeh¹

Povzetek

Uradna statistika reševanja Gorske reševalne zveze Slovenije (GRZS) ne poroča o reševanju živali. Razmah raznovrstnih medijev v zadnjem času pa omogoča dostop do poljudnih objav o reševalnih akcijah, od domačih živali do hišnih ljubljencev. Nekaj primerov iz gorskega sveta (reševanje živine in njenih mladičev med pašno sezono) najdemo v arhivu najstarejše slovenske revije Planinski vestnik. Med poplavami v Zgornji Savinjski dolini avgusta 2023 je po evakuaciji prebivalcev zaselka Struge v družinski hiši ostal zaklenjen nemški ovčar. Kot vodnika reševalnega psa, gorskega reševalca in reševalca letalca z modulom A1 so me vključili v njegovo reševanje. Ob navodilih in pomoči kriznega štaba v Okonini, občina Ljubno, in helikopterja Slovenske vojske smo ga po poldrugi uri uspešno končali. Koristile so vse predhodne izkušnje reševanj poškodovanih in pogrešanih psov, tri desetletja aktivnega ukvarjanja z reševalnimi psi in pridobljena znanja, kot je izdelava improviziranega nagobčnika.

RESCUING BOLT, THE DOG

Abstract

The official rescue statistics of the Mountain Rescue Association of Slovenia (GRZS) does not include data on animal rescue operations. However, the recent expansion of diverse media provides access to popular publications on rescue operations, from domestic animals to pets. Some examples from the mountain world (rescue of livestock and their young during the grazing season) can be found in the archives of the oldest Slovenian magazine, Planinski vestnik. During the floods in the Upper Savinja River Valley in August 2023, a German Shepherd was locked in the family house after the evacuation of the inhabitants of Struge. As a rescue dog handler, mountain rescuer and rescue airman with A1 module, I was involved in the dog's rescue. With the guidance and assistance of Okonina Crisis Response Headquarters, Ljubno Municipality, and a helicopter of the Slovenian Armed Forces, we successfully completed the rescue in an hour and a half. We benefited from all the previous experience of rescuing injured and missing dogs, three decades of active involvement with rescue dogs, and acquired skills such as making an improvised muzzle.

¹ Gorska reševalna zveza Slovenije, Postaja Celje, Stanetova ulica 20, Celje, spehmatej@gmail.com

UVOD

»... kjer se Gradišče (v naselju Bočna v Zadrecki dolini, op. a.) grezi v sotesko, smo iskali vhoda v bajno podzemsko votlino, kamor se je njega dni pogreznila grešna graščina in kjer čaka zakleta deklica rešenja; kdor jo reši, dobi veliko kad zlata, ki jo straži velik, ogenj bljuvajoč, črn pes. Iskali smo to jamo, se pravi ne zaradi zaklete deklice, nego bolj zaradi zaklada...« (iz spominov staroste slovenskega planinstva dr. Frana Tominška v Planinskem vestniku leta 1933, povzeto po Weiss, P. (2021))

V osrednjem slovenskem planinskem mediju, Planinskem vestniku, lahko občasno preberemo kakšno ljudsko pripovedko ali opis resničnega dogodka o reševanju živali v gorskem svetu. V internih analizah nesreč in reševalnega dela, ki jih pripravlja Gorska reševalna zveza Slovenije, reševanje živali nima svoje rubrike. Tovrstne reševalne aktivnosti se vodijo pod imenom Tehnična in druga pomoč. Več sporočajo poljudnejše

oblike objav, npr. spletne strani: 1) reševalci GRS Tolmin poskrbeli za transport ustreljenega medveda, 2017; 2) reševanje v globino padle poškodovane krave na planini Tosc (GRS Bohinj, 2022), GRS Tolmin (2010); 3) reševanje zaradi udara strele mrtvih ovc na Molički planini (GRS Celje, 2007) in GRS Tolmin (2012) ter krav na Lepenatki (GRS Celje, 2014). Velikokrat so v reševanju živali uspešna prostovoljna gasilska društva. Vedno več je tudi klicev na regijski center za obveščanje zaradi mačk, ki ne morejo splezati z drevja.

Znana so mi nekatera reševanja psov v slovenskih gorah, v nekaj primerih pa sem tudi sodeloval: 1) reševanje lovskega psa v severni steni Ojstrice (april 2018); 2) prenos nemškega ovčarja s težko prehodnega sveta na Velikem vrhu, planota Veža, občina Luče (avgust 2013); 3) iskanje padlega psa v steni Raduhe (maj 2019); 4) reševanje zaplezane lastnice z mešancem pri izviru Ljubije, občina Šoštanj (oktober 2022); 5) reševanje zaplezane pohodnice in psa v Logarski dolini (avgust 2018).

Slika 1: Bolt z improviziranim nagobčnikom (foto: M. Špeh)
 Figure 1: Bolt with improvised muzzle (Photo: M. Špeh)

NOVA IZKUŠNJA

V začetku avgusta 2023 so širše območje Slovenije prizadele uničujoče poplave. Narasli vodotoki in zemeljski plazovi so ogrožali življenja in imetja ljudi. Velik del Zgornje Savinjske doline je bil odrezan od sveta. Cestne, električne in komunikacijske povezave so bile uničene in veliko bivalnih objektov poplavljenih. V zaselku Struge pri Lučah so se ljudje s pomočjo vrhne tehnike, s tirolsko žičnico, umaknili z otoka, ko je Savinja izstopila iz rečnega korita in obdala del naselja. Za seboj so pustili vse stvari in tudi živali.

V soboto, 5. avgusta 2023, sem zvečer prejel sporočilo Gregorja Križnika, ki ga poznam kot operaterja v regijskem centru za obveščanje, naj ga pokličem. Povedal mi je: »V stanovanjski hiši v Strugah je ostal pes, brez vode in hrane. Do hiše se še nekaj dni ne bo možno prebiti in sedaj, ko so helikopterji opravili najnujnejše vožnje, bi ga lahko rešili.« Gregor je vedel, da imam kot vodnik reševalnega psa pri Gorski reševalni zvezi Slovenije licenco za samostojno delo na jeklenici helikopterja in izkušnje s psi.

Po pripravi osebne reševalne opreme, oprti in nagobčnika za psa sem se zjutraj zglasil v gasilskem domu v Okonini, kjer so vzpostavili štab. Gregor in njegovi obvladajo. Vse. Komunikacijo, organizacijo in koordinacijo. Eno uro sem sedel v bazi, Gregor ni bil prost niti minute. Ker prostega helikopterja še ni bilo, sva se dogovorila, da me pokliče, ko bo ta na voljo. Ta čas sem odšel na bližnjo kmetijo, kjer sem že prejšnji

Slika 2: Člani GRS Celje, pomoč lastnikom živine na Lepenatki (foto: I. H. Avberšek)

Figure 2: Members of Celje Mountain Rescue Association helping livestock owners on Lepenatka (Photo: I. H. Avberšek)

Slika 3: Rešeni Bolt z rešiteljem (foto: G. Križnik)

Figure 3: Rescued Bolt with his rescuer (Photo: G. Križnik)

dan kot sosed in električar popravljaj poplavljeno električno opremo.

Nekaj po poldnevu so me obvestili, naj se zglasim nazaj v Okonino. Opremil sem se in se po telefonu pogovoril z lastnikom psa. Božo mi je pojasnil: »Hiša je zaklenjena. Lahko vstopiš skozi okno verande, ki ni zapahnjeno. Nemški ovčar je zaprt v zgornjem nadstropju, vendar si zna sam odpirati vrata.«

Helikopter Slovenske vojske je pristal v Okonini, po vkrcanju sem predal kratka navodila o lokaciji in načinu izvedbe operacije. Z elektromotornim vitlom so me spustili med hiše, ki jih je Savinja oblivala s svojim tokom. S posadko helikopterja sem se dogovoril, da počakajo v bližini in jih preko radijske zveze pokličem, ko pripravim psa za transport.

Struge so bile popolnoma spremenjene. Na mestu ceste je bila glavna struga reke Savinje. Ena hiša je bila porušena, druga nagnjena, ostale spodjedene od narasle vode. Čez cesto – zdaj reko – je bila še vedno napeta vrv, sled težkega in dramatičnega reševanja prebivalcev, kjer sta gorski reševalci Boštjan Pahovnik in reševalec iz divjih vod Franci Strmčnik po napeti vrvi med hišami rešila 16 oseb. Ker je voda že grozila, da bo porušila celotni zaselek.

Po dobrem opisu lastnika sem brez težav našel hišo, kjer se je nahajal Bolt. Najprej sem preveril vhodna vrata. Zaklenjena. Do okna, ki ni bilo zapahnjeno, je bilo okoli dva metra višine. Odprl sem ga in splezal v notranjost hiše. Na mokrih tleh sem opazil pasje

stopinje in hkrati slišal ropot na stopnicah. Velik nemški ovčar je stopil na ozek hodnik nasproti mene in tiho zarenčal. Hitro sem spoznal, da v njegovih očeh nisem rešitelj, temveč vlomilec. Takoj sem pomislil, da ozek hodnik in pes, ki se čuti ogroženega, nista najboljši karti za sklepanje prijateljstva. Zato sem od znotraj odklenil in odprl vhodna vrata. Bolt je pohitel mimo mene na prosto in izginil za vogalom. Uvidel sem, da bo naloga vse prej kot enostavna, zato sem vzpostavil komunikacijo z zrakoplovom. Dogovorili smo se, da gredo opravljat ostale naloge, jaz pa jih bom poklical, ko bova z Boltom pripravljena za dvig.

Odšel sem za psom okoli hiše in do ostalih objektov domačije, vendar o njem ni bilo sledu. Klical sem ga. Tudi ko se je čez nekaj minut pojavil pri sosedih, se ni odzival na moje klice, temveč me je v širokem loku obšel in se postavil na stopnice pred vhodom v domačo hišo. Odlično, sem pomislil, zaradi ograje mi s stopnišča ne more pobegniti, vendar je bil vsak moj poskus približevanja nagrajen z renčanjem in prikazom zdravega zobovja. Pripravil sem nagobčnik, ki je bil že na oko veliko premajhen. Moja psička, tudi nemška ovčarka, je namreč za polovico manjša. Spomnim se na improvizacijo nagobčnika, ki jo moramo vodniki reševalnih psov obvladati. Na neskončni zanki, ki jo uporabljamo za izdelavo sidrišč, sem naredil večjo zanko, pripravljeno na zateg, se približal pasjemu gobčku ter zavedajoč, da imam samo eno priložnost, hitro in natančno ujel pasji smrček v zanko. Zategnil sem, pod gobčkom naredil polvozel in spel oba konca na zatilju. Bolt se je divje upiral in z zavezanim gobčkom udarjal v mojo roko,

vendar se po kakšni minuti – v brezupu – popolnoma umiril. Brez težav sva nadela oprt za dvigovanje psov, potem pa sem poklical helikopter in med čakanjem Bolta poskušal umiriti z božanjem in mirnim prigovarjanjem.

Čez pol ure se je vrnil helikopter, spustil jeklenico, na katero sem pripel sebe s psom, preveril pasove, vezi in vponke ter dal povelje: »Pripravljen za dvig, dvigni en meter.« In nato: »Ločen od tal, nadaljuj z dviganjem.« Bolt je ob izgubi stika s podlago, med dvigom, divje opletal s telesom in se na srečo v kabini helikopterja popolnoma umiril. Polet do Okonine, kjer sem mu po pristanku odvezal gobček, gasilci in

domačini pa so mu prinesli vodo in hrano, je trajal le nekaj minut. Po tridnevnem postu se Bolt ni mogel odločiti, ali bi pil ali jedel. Prihod njegovih lastnikov in njihovo ponovno snidenje nikogar od prisotnih nista pustila ravnodušnih.

SKLEPNE MISLI

V tako obsežni ujmi, kjer je pomoč gasilcev, vojske in prostovoljcev ter vseh ostalih reševala nemalo človeških življenj in premoženja, je drama o uspešno rešenem psu kratek prizor v izkazani izjemni človeški solidarnosti.

Viri in literatura

1. Analiza nesreč in reševalnega dela, GRZS (interno gradivo).
2. Planinski vestnik, arhiv. <https://www.planinskivestnik.com/arhiv.php>, 29. 3. 2024.
3. Siol. <https://siol.net/novice/>, 28. 3. 2024.
4. Gore-ljudje. <https://www.gore-ljudje.si/>, 28. 3. 2024.
5. Weiss, P., 2021. Fran Tominšek, rojen v Bočni, planinski funkcionar in pravnik (2). V: Savinjske novice, Zgodovina in narodopisje, št. 17, 13.